

МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
учасників ХХІІ Міжнародної
науково-практичної конференції
(26–27 лютого 2026 р., м. Харків)**

Харків 2026

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди (Україна),
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (Україна),
Вірменський державний педагогічний університет імені Х. Абовяна (Вірменія),
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія),
Телавський державний університет імені Якоба Гогобашвілі (Грузія),
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна),
Куявсько-Поморська Вища Школа в Бидгощі (Польща)

МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
учасників XXII Міжнародної
науково-практичної конференції
(26–27 лютого 2026 р., м. Харків)

Харків
2026

УДК [37:001]«20»

Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № __ від __. __. 2026 р.)

Методологія сучасних наукових досліджень : збірник наукових праць учасників XXII Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 лютого 2026 р., м. Харків) / за наук. ред. К. Юр'євої. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2026. ____ с.

Мови видання: українська, англійська, німецька, польська

Для наукових працівників, викладачів закладів вищої освіти, учителів, вихователів, здобувачів вищої освіти. Може використовуватись у навчальному процесі на всіх рівнях вищої освіти.

Усі статті пройшли рецензування, зберігають авторську редакцію. Всю відповідальність за зміст публікацій несуть автори.

Організаційний комітет конференції:

Юрій БОЙЧУК – голова організаційного комітету, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Світлана БЕРЕЖНА – заступник голови організаційного комітету, доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Майя БОЛКВАДЗЕ – доктор філологічних наук, асистент-професор департаменту педагогічних наук Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Людмила ГАВРІЛОВА – доктор педагогічних наук, професор, незалежний дослідник (Аахен, Німеччина)

Микола ДАНИЛЮК – доктор філософії з педагогіки, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Далі ДОБОРДЖГІНІДЗЕ – доктор філологічних наук, асистент-професор Департаменту європейських студій Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Маріам ІСПІРЯН – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з навчально-наукової роботи Вірменського державного педагогічного університету імені Хачатуря Абовяна (Єреван, Вірменія)

Володимир КАРАПЕТАН – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри вікової та педагогічної психології Вірменського державного педагогічного університету ім. Х. Абовяна (Єреван, Вірменія)

Мелс МКРТУМЯН – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної психології Вірменського державного педагогічного університету імені Хачатуря Абовяна (Єреван, Вірменія)

Рузанна ПЕТРОСЯН – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної психології та соціології Вірменського державного педагогічного університету імені Хачатуря Абовяна (Єреван, Вірменія)

Алла СОКОЛОВА – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Лела ТАВДГІРІДЗЕ – доктор педагогічних наук, професор, професор департаменту педагогіки Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Марина ТКАЧЕНКО – кандидат педагогічних наук, доцент, координатор наукової роботи факультету мистецтв Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Володимир ФОМІН – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету мистецтв Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Нато ШЕРОЗІЯ – доктор педагогічних наук, асоційований професор департаменту педагогічних наук Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Катерина ЮР'ЄВА – заступник голови, вчений секретар організаційного комітету, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Олександра ЯНКОВИЧ – доктор габілітований, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Куявсько-Поморської Академії (Бидгощ, Польща)

Надія СЕНЬОВСЬКА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

Тетяна СКУРАТКО

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та зарубіжної літератур
і методик їх навчання,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

«УРОКИ ЛЮДЯНОСТІ» ОЛЕНИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ: МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНИХ УКРАЇНЦІВ

В умовах сьогоденної боротьби української нації за саме своє існування система освіти може і мусить стати фундаментом формування свідомих громадян. Відповідні засади прописані, зокрема, в законодавчих актах останніх років: законі України № 2834-ІХ від 01.01.2025 «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» [1]; «Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України» (від 06 червня 2022 року) [2] тощо.

Зважаючи на те, що війна, навіть після її закінчення, буде роками впливати на життя нашого суспільства (зокрема, серед умовно здорових громадян буде чимало людей із різноманітними травмами), вже зараз необхідно готувати дітей і дорослих до екологічної взаємодії з усіма членами соціуму. І починати, безумовно, варто із формування відповідних ціннісних орієнтацій. Актуальну методичку розробила й апробувала в закладах освіти різних рівнів Тернопільської області методист Рубіжанського міського Центру туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді, волонтерка, голова ГО «Воїни Світла. Рубіжне» Олена Хмельницька.

Методика має назву «Уроки людяності» і поєднує елементи національно-патріотичного, морального, естетичного виховання та формування світогляду. Це волонтерська ініціатива пані Олени для закладів освіти Тернопільщини (і не тільки). У процесі її впровадження беруть участь на волонтерських засадах поранені ветерани війни, котрі проходять реабілітацію або проживають в місті Тернополі та області.

Перше обговорення ініціативи відбулося під час круглого столу «Безбар'єрність у свідомості громадськості в умовах війни: проблеми та шляхи формування») в Навчально-

DOI:

[Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

науковому центрі соціально-психологічної підтримки та резильєнтності Західноукраїнського національного університету (м. Тернопіль) 01.02.2024 р. Йшлося, зокрема, про те, що українці як спільнота повинні перелаштувати роботу кожного закладу, кожної сфери у зв'язку із появою великої кількості поранених та скалічених, щоб почуватися цілісним соціумом, де всі мають рівні права і можливості. Пілотним закладом освіти для впровадження методики «Уроки людяності» стала Тернопільська загальноосвітня школа (ТЗОШ) № 19 (01.04.2024 р. було підписано відповідний меморандум про співпрацю між школою та ГО «Воїни Світла. Рубіжне»).

Впровадження методики «Уроки людяності» почалося з демонстрації у школі виставки творчих робіт і світлин поранених військових «Воїни світла» 16.02.2024 р. – у День Єднання. Зауваживши, що учнівство зацікавлено й прихильно сприйняло репрезентовані роботи, керівництво школи організувало зустріч Олени Хмельницької та шкільного активу (формат круглого столу). Було озвучено девіз майбутньої роботи («Навчитися дивитися – звикнути до «іншої» краси») й окреслено напрямки діяльності.

Ключовими формами роботи стали, власне, «уроки людяності» – зустрічі-обговорення з класом (чи паралеллю) впродовж одного-двох навчальних занять. Зауважимо, що необхідною умовою успішної роботи Олена Хмельницька вважає присутність пораненого військового, у якого є готовність до спілкування та відповідні навички роботи з дітьми та молоддю.

Структура заняття «Урок людяності» передбачає кілька етапів:

1. *Бесіда з педагогом і здобувачами освіти* про те, що серед нас є поранені, але не всі вміють з ними комунікувати. Важливий момент – з'ясування чи є серед присутніх члени сімей воїнів, поранених, тощо. Ще одне ключове запитання – чи учасники можуть дивитися на людей, які спотворені травмами.

2. *Інструктаж*. Необхідно домовитися з присутніми: якщо хтось відчує внутрішній дискомфорт, може сказати кодове слово і буде вправа на відволікання.

Перші два етапи проходять без запрошеного військового.

3. *Відеометод з обговоренням*. Залежно від віку слухачів та прогностичної тривалості заняття відбувається одно- чи кількаразове повторення: 1) перегляд відео (про реабілітацію поранених); 2) обговорення емоцій, які воно викликало; 3) уточнення чи можна продовжувати.

4. *Розповідь* запрошених ветеранів про їхні думки та відчуття стосовно набутих психічних і фізичних травм; *бесіда* зі здобувачами освіти, що мають можливість у процесі ставити свої запитання. Учасники діляться емоціями, думками, ставленням до проблем, що обговорюються.

5. *Підсумкова бесіда*: чи потрібно повторювати такі зустрічі? Чи потрібно їх взагалі проводити? Чи почуте є важливим? Про що отримана інформація змусила замислитися?

6. *Закріплення вражень*. Спонтанно за ініціативи одного із задіяних ветеранів сформувалася традиція (Володимир Симанишин, який втратив обидві руки, проводить майстер-клас з малювання ангела – «Ви можете стати чиймись крилами. Втілити в життя чийсь мрію, яку війна відібрала»).

Окрім «Уроків людяності», паралельно проводяться заходи із залученням батьків здобувачів освіти: фотосесії, круглі столи.

Впродовж минулого (2025) року «уроки людяності» проходили в різних закладах освіти та культури (Західноукраїнському національному університеті, Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського, Тернопільському національному педагогічному університеті імені В. Гнатюка, Тернопільському вищому професійному училищі ресторанного сервісу та торгівлі, Бережанському фаховому коледжі національного університету біоресурсів і природокористування України, закладах освіти і культури Байковецької громади, Тернопільському обласному краєзнавчому музеї, Бережанському краєзнавчому музеї, Долинському краєзнавчому музеї імені Т. та О. Антоновичів «Бойківщина» Івано-Франківської області, Долинському центрі професійного розвитку педагогічних працівників Івано-Франківської області; закладах освіти та культури Рубіжанської громади та громад Луганської області – в режимі онлайн).

Вважаємо, що методика Олени Хмельницької «Уроки людяності» гідна поширення, адже ми всі потребуємо взаємної толерантності, прийняття, розуміння й підтримки і формування таких ціннісних орієнтацій – одне із ключових завдань сучасної української освіти.

Список використаних джерел

1. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: Закон України від 13.12.2022 № 2834-IX: станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>.

2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України : Наказ МОН України від 06.06.2022 № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#top>.

3. Уроки людяності розширюють географію. *Офіційний вебсайт Рубіжанської міської військової адміністрації* (Луганська область). 31.12.2024. URL: <https://rmva.gov.ua/news/1735629015/>

ЗМІСТ

НАУКА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО В ЧАСИ ВІЙНИ ТА В МОДЕЛЯХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	4
Атрохов А. Взаємодія оборонного та цивільного наукових секторів: синергетична роль Національної ради України з питань розвитку науки і технологій та Національного фонду досліджень України в системі воєнно-наукових досліджень Міністерства оборони України.....	5
Батаєва К., Батаєва О. Тривале онлайн-навчання та кар'єрні очікування студентів-вокалістів під час війни.....	8
Бідюк Д. Професійна незламність педагогів-хореографів у воєнний час: освітні, психологічні та кроскультурні виміри.....	10
Близнюк Т., Торгашева К. Вплив війни та повоєнного стану на дизайн логотипів.....	13
Бородіна О., Шевченко О. Роль фізичної культури у формуванні культури безпеки життєдіяльності молоді в умовах воєнних ризиків.....	16
Василенко О. Основні підходи до вивчення стресу та толерантності до невизначеності в умовах кризового періоду: теоретичний аспект.....	19
Внукова Н. Значення наукової діяльності при дистанційній формі вищої освіти рівня магістр.....	24
Kinas I. Emotional intelligence as a factor of psychological resilience of higher education students of various specialties in conditions of martial law.....	26
Красильникова І., Глуханюк В. Методологічні аспекти формування інформаційно-культурної безпеки України засобами мистецької освіти в умовах війни.....	29
Кузніченко О., Узун А. Міжнародна система захисту прав людини в умовах війни та повоєнного відновлення.....	32
Лебедик Л. Психологічний супровід розвитку дитини раннього та дошкільного віку як технологія роботи практичного психолога в часи війни та в моделях повоєнного відновлення.....	35
Левицький В. Культура як інструмент спротиву під час війни.....	41
Марущак О., Будикіна Б. Декоративно-ужиткове мистецтво як засіб підтримки ментального здоров'я здобувачів освіти в контексті травмоінформованого підходу.....	44
Переверзєва О. Музикотерапія у кризових ситуаціях сьогодення.....	51
Семеновський А. Адаптація міжнародних програм співпраці у процесі формування інклюзивного міського простору в Україні.....	53
Сеньовська Н., Скуратко Т. «Уроки людяності» Олени Хмельницької: методика формування ціннісних орієнтацій сучасних українців.....	56
Сіньова Л. Зміни державної допомоги при народженні дитини у 2026 році.....	59
Сторожук О., Сторожук І. Актуальні питання розвитку освіти і науки у повоєнній Україні крізь призму новітнього менеджменту в епоху штучного інтелекту.....	64
Стрельников В. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти як перспективний напрямок діяльності Академії неперервної освіти в часи війни та в моделях повоєнного відновлення.....	69
Чайковська Г. Роль освіти у забезпеченні сталого розвитку суспільства в умовах війни.....	74
Чуб І. Концептуальні засади національної стійкості Нідерландів.....	78
Шершньова О. Культура мовлення як чинник національної стійкості в умовах війни та повоєнного відновлення України.....	81
Шершова Т. Концертна діяльність під час війни: між арт-терапією та культурною дипломатією.....	87
Шимкова І., Цвілик С. Цифровізація музейних фондів як засіб превентивного збереження культурного коду України.....	92
Янкович О., Кузьма І. Попередження «синдрому дефіциту природи» у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в умовах сучасних суспільних викликів.....	98
ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ ОСВІТИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	101
Богашко О., Богашко І. Європейський вектор модернізації системи розвитку кадрового потенціалу публічної служби.....	102
Darmofal E. The greening of higher education as a vector for European integration and the implementation of the sustainable development goals.....	111
Коноваленко Т. Синергія міжнародної співпраці у розбудові Європейського простору вищої освіти.....	114
Крутько І. Трансформація моделі професійної підготовки вчителя в умовах європейської інтеграції від предметоцентризму до рефлексивної професійності.....	120

Україна, 61002, Харків
вул. Алчевських, 29

У збірці представлено результати актуальних наукових досліджень науковців, викладачів, учителів, вихователів, докторантів, здобувачів третього (освітньо-наукового), другого (магістерського) і першого (бакалаврського) рівнів вищої освіти, здобувачів загальної середньої освіти – учасників **XXII Міжнародної науково-практичної конференції «Методологія сучасних наукових досліджень»** (Харків, 26–27 лютого 2026 р.) з України, Бразилії, Грузії, Данії, Канади, Китайської Народної Республіки, Литви, Німеччини, Польщі.

Для наукових працівників, викладачів закладів вищої освіти, учителів, вихователів, здобувачів вищої освіти. Може використовуватись у навчальному процесі на всіх рівнях вищої освіти і в теоретичних наукових дослідженнях.